

RECENZII

**„УКРАЇНСЬКО-МОЛДОВСЬКІ ЕТНОКУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ:
МІЖНАРОДНІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА
КОСТЯНТИНА ПОПОВИЧА.**

**RELAȚIILE ETNOCULTURALE MOLDO-UCRAINESE: SIMPOZIONUL ȘTI-
INȚIFIC INTERNAȚIONAL IN MEMORIAM ACADEMICIANUL CONSTAN-
TIN POPOVICI". VOL. III. CHIȘINĂU, 2017**

Culegerea recenzată este cea de-a treia ediție a materialelor conferinței internaționale dedicate memoriei academicianului C. Popovici.

Trebuie de subliniat, în primul rând, importanța acțiunilor de către colaboratorii (E. Cojuhari și V. Cojuhari) sectorului „Etnologia ucrainenilor” a Centrului de Etnologie (IPC), care sunt organizatorii conferințelor respective și editorii-alcătuitori ai deja a treia culegere. Ei au realizat eforturi esențiale pentru a atrage atenția lumii științifice către memoria și activitatea personalității talentate în multe feluri, celebrului om de știință, scriitor, profesor, care cu siguranță merită acest lucru. Este remarcabil faptul că publicarea unor astfel de culegeri devine deja o tradiție.

Culegerea dată conține o adresare a Ambasadorului Extraordinar și Plenipotențiar al Ucrainei în Republica Moldova Ivan Gnatișin către cititori și o evaluare a activităților organizatorilor conferinței și publicarea materialelor sale:

„Desfășurarea anuală a simpozioanelor științifice internaționale în memoria fondatorului studiilor ucrainistice din Republica Moldova, academicianul Constantin Popovici, și editarea rezultatelor cercetărilor în culegeri de articole are o importanță deosebită în contextul continuării ideilor, popularizării și creșterii tezaurului lui științific bogat, de asemenea, servește în calitate de teren pentru prezentarea de către oamenii de știință – cercetători din Ucraina, Republica Moldova și alte țări – a cercetărilor actuale și a rezultatelor analitice pe problemele studiilor ucrainistice.

În Ucraina este apreciată înalt contribuția cercetătorilor sectorului «Etnologia ucrainenilor» al Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei. În dezvoltarea studiilor ucrainistice și conservarea lor în calitate de direcție distinctă a cercetărilor științifice pe teritoriul Republicii Moldova și în viitor vor fi susținute eforturile concentrate pe păstrarea și popularizarea patrimoniului istorico-cultural și spiritual ucrainean, pe dezvoltarea cercetării complexe a relațiilor etnoculturale moldo-ucrainene” (p. 18).

La fel ca cele precedente, ediția a treia se distinge printr-o mare varietate de probleme atinse, o gamă largă de aspecte luate în considerare. Materialele culegerii sunt prezentate în trei limbi – ucraineană, română și rusă. Articolele sunt însoțite de rezumate în patru limbi – ucraineană, engleză, română și rusă.

În măsura în care putem judeca, majoritatea materialelor din culegerea dată sunt introduse pentru prima dată în circulație științifică.

Editorii-alcătuitori ai culegerii specifică, pe bună dreptate, că pe paginile sale este reprezentată o gamă largă de probleme ale istoriei, limbii și culturii ucrainenilor din Moldova, sunt analizate numeroase surse istoriografice, de arhivă, sunt abordate problemele actuale ale etnologiei, istoriei, educației, folclorului, limbii comunităților etnice.

Cartea cuprinde trei părți. Să le trecem în revistă, evidențiind unele articole, deoarece genul recenziei nu ne dă posibilitate să analizăm fiecare articol în mod detaliat.

Partea I „Academicianul Constantin Popovici – savantul, scriitorul, cetățeanul” conține articole despre analiza patrimoniului creativ (științific, pedagogic, artistic etc.), în care se subliniază rolul lui C. Popovici ca promotor al valorilor etnoculturale (S. Procop); se evidențiază aspectul pedagogic în activitatea sa științifică (N. Damian); este analizat romanul lui C. Popovici „Zori în frământ” ca sursă a cercetării culturii materiale tradiționale a ucrainenilor din nordul Basarabiei (V. Cojuhari); sunt luate în considerare exemplele concrete de analiză a riturilor calendaristice ale ucrainenilor și moldovenilor în lucrările academicianului (G. Kojoleanko) etc. E. Cojuhari a analizat românismele în romanul lui C. Popovici „Zori în frământ” și corespondențele lor în graiurile ucrainene din Republica Moldova. În opinia noastră, de mare interes este articolul semnat de L. Cholanu „Polifoniya romanului lui Constantin Popovici «Zori în frământ»”, în care în primul rând se analizează compoziția romanului ca unul polifonic, caracterizat prin multifactualitate, prin caracterul multilateral al sistemului de personaje etc. Pe baza concepției artistice a lui M. Bahtin, autorul, convingător, în opinia noastră, demonstrează teza sa inițială. În articolul lui C. Șișcan „Polietnologul pământului moldovenesc: fenomenul lui Constantin Popovici (spre definirea problemei)” se propune un nou termen interesant. Se pare că expresia „fenomenul lui Constantin Popovici” are toate drepturile ca să fie inclusă în circuitul științific.

Partea a II-a „Etnologie. Istorie. Etnopsihologie. Studiul artelor” combină articolele cu problemele legate de domeniile de cunoștințe enumerate. În partea aceasta a culegerii sunt analizate trăsăturile principale și influențele mutuale interetnice ale ritualismului comemorativ al populației din spațiul de frontieră moldo-ucrainean (A. Golovko); se face cunoștință cu specificul nunții ucrainene din s. Musait, raionul Taraclia, Republica Moldova, în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (V. Stepanov) etc. În articolul lui L. Condricova „Obiecte din metal lucrate de meșteri ucraineni atestate în spațiul Republicii Moldova” se iau în dezbateri unele piese de feronerie documentate în orașul Chișinău, care au fost prelucrate din metale comune la uzinele și turnătoriile din Odesa. M. Tunițaia prezintă o schiță a istoriei și cul-

turii materiale a ucrainenilor din nordul Republicii Moldova după exemplul satului Goleni, raionul Edineț. E. Pihurov scrie în articolul său „Relațiile interetnice în spațiul de frontieră ucrainean și est-romanice în secolele XIV–XVI” despre particularitățile contactelor etnice în spațiul sus-numit în epoca medievală dintre moldoveni și rusini, subliniind că „Factorul politic în acest spațiu condiționează adesea contacte interetnice violente, iar cel religios – pașnice” (p. 231).

Astfel, partea a doua a culegerii cuprinde articole care sunt foarte diverse în ceea ce privește obiectul studiului, în funcție de timpul la care se referă autorii articolelor (sec. XIV–XVI, sec. XIX–XX, contemporaneitatea). Fiecare dintre ele reprezintă un interes deosebit și în general se formează un fel de mozaic, ale cărui părți nu sunt absolut izolate una de cealaltă. Materialele unui șir de articole se completează reciproc. Este necesar de remarcat că în majoritatea articolelor din această parte se spune despre rezultatele fructuoase ale interacțiunilor etnice și ale influențelor reciproce.

Partea a III-a „Folclor. Etnoliteratură. Etnolingvistică. Dialectologie. Lingvodidactică” include articole în conformitate cu tema indicată în titlu. În acest compartiment sunt prezentate articole în care se dezvăluie trăsăturile dialectale ale ucrainenilor din nordul Moldovei, pe exemplul orașului Bălți (T. Bedonika-Cugal), se analizează sistemul fonologic al dialectului ucrainean din s. Bulăiești, raionul Orhei, Republica Moldova (I. Gorofianuc, A. Romanciuc) etc. M. Tunițaia dezvăluie slavonismele bisericești în întruchiparea ideilor și reprezentărilor creștine pe baza materialului operei lui T. Șevcenko „Psalmii lui David”. I. Dercaci, autorul articolului „Contribuția orelor de clasă și a activităților extracurriculare în educarea unui elev ca o personalitate competentă (din experiența unei profesoare de limbă și literatură ucraineană)”, stabilește „rolul determinant al orelor de clasă și al activităților extracurriculare cu utilizarea componentei naționale în formarea unei personalități competente” (p. 327).

Această culegere științifică, fără îndoială, își va găsi cititorul. Cartea este destinată cercetătorilor, profesorilor, studenților – tuturor celor interesați de problemele de istorie și cultură a ucrainenilor din diasporă.

Tatiana ZAICOVSKI